

Mnogovrstne novice.

* *Velika imenitnost deželá česke krone.* Dr. L. Rieger je v neki spomenici, ki jo je v francoskem jeziku o deželah česke krone že prejšnji čas spisal a ne za javnost, pa je vendar perfidno na javnost prišla, zgodovinsko in statistično razložil vse razmere teh deželá, ki spadajo pod tako imenovano česko krono in so pemska, moravska in šlezka dežela. Glavni namen te spomenice je dokazati, da če dežele ogerske krone so po dvalizmu postale samostojna država, ktera se z družimi deželami našega cesarstva le na tanki nitki skup drži, in da mi plačujemo 70 odstotkov, Ogrji pa le 30 za skupne stroške, imajo dežele česke krone tem večo pravico zahtevati taisto kakor ogerske. Tudi pemski narod je na svojem deželnem zboru leta 1526. prostovoljno Ferdinanda I. Habsburškega poklical na prestol pemske države in Ferdinand I. je potem kot pemski kralj prisegel za-se in za svoje naslednike, da temu kraljestvu ohrani samostojnost, vse in privilegije, ki mu jih je deželni zbor napisal v 21 točkah. — Ko dr. Rieger popisuje prednost pemske dežele v vsacem oziru pred vsemi družimi, našteva bogastvo in napredek njene obrtnije itd., pride tudi do tega, da po vladnih statističnih spisih našteva, koliko pemska dežela sama gruntnega davka plačuje, namreč 33 milijonov frankov. Na vsako glavo pride na Pemskem po 10 frankov direktnih, in po 15 frankov indirektnih davkov, na Ogorskem pa unih le 5, teh pa 8 frankov. Pri tej priliki razlaga, da za geografično štirjaško miljo na Pemskem plačujejo zemljiškega davka 32.294 frankov, na Moravskem 31.233, doljna Avstrija z Dunajem vred 23.938, Galicija 6605, — ogerske dežele le 10.364 frankov. — Naposled pride v svojem spisu dr. Rieger tudi na to, da našteva, po koliko vojakov dajejo različne dežele avstrijski armadi, in sicer jih dadó Slovani 289.500, Nemci 150.000, Magjari 70.000. Iz neogerskih dežel samih jih dadó Nemci le 119.000, Slovani pa 204.000. Po različenosti dežel jih vsi Nemci skupaj dadó 150.000, Pemci, Moravci in Slovaki 116.000, Magjari 70.500, Hrvati, Srbi in Dalmatinci 57.000, Rusini 54.000, Rumuni 47.500, Poljaki 42.500, Slovenci 20.000, judje 9850, cigani 2950, Armenci 845.

Iz tega se očitno vidi, kakošen majhen drobiž so Magjari v vsem, pa tudi Poljaki, in vendar se je unim že posebna pogača pekla, tem pa se še le hoče!

* *Slaba letina na Laškem.* Iz Florence se 29. maja tako-le piše: Vročina velika, ktera že čez tri tedne kakor svinčena plošča na večji del laške zemlje pritiska, je pokončala še to malo upanje na dobro letino, ki nam je ostalo čez grozno sušo meseca aprila (vélicege travna). Na več krajih je strašno videti, kako so obupali kmetje! Če tudi zdaj še kaj dežja pride, težko, da nam kaj pomaga, kajti vsi sadeži in žita so zveneli do korenine.

Dopisi.

V Tominu, 12. junija. V 66. listu „Slov. Naroda“ smo brali dopis iz Tomina (ki pa je bil spisan v Gorici), v katerem nam dopisnik pripoveduje, da naši „vladni“ možje bar. Pino, Winkler, Marušič, grof Pace, dr. Doljak stikajo kaj čvrsto glavice skupaj in spletajo mreže, v ktere bi Slovence vjeli, da namreč (kakor je dopisnik „iz zanesljivih virov“ pozvedel) nameravajo Slovincem nič manj ko 5 (če ne več) c. k. poslancev na vrat obesti, zraven teh pa tudi še enega Italijana, sedanjega deželnega glavarja grofa Viljema Pace-ta. Nočem tukaj preiskovati tistih zanesljivih virov, iz katerih je do-

pisnik zajemal to, kar je oznanil; saj vidijo naši volilci sami, kdo jih bolj nadleguje, kdo se jim z večo sitnostjo ponuja, kdo več mrež razpenja, da bi jih vlovil, namreč ali vladni, ali tako imenovani „neodvisni“ možje. Hotel sem za pero prijeti le zato, da pojasnim nekoliko to, kar piše goriški dopisnik o grofu Pace-tu. On pravi, da bi po nobenem načinu ne mogel volilcem Pace-ta priporočati, kjer je 1. Italijan, 2. vladen, 3. se niti ne naklanja na federalistično stran, dasiravno se je (tako dopisnik dostavlja) Pace nam Slovincem vsigdar pravičnega skazal in ga mi zarad tega visoko spoštujemo in mu bomo tudi vedno hvaležnost v srcu ohranili. — Ozrimo se nekoliko po deželah, kjer Slovenci bivajo, in vprašajmo: kateri izmed deželnih glavarjev je tako pravice Slovencev spoštoval kakor Pace, ki je Italijan, in je bil od Italijanov v deželni zbor izvoljen. Zdi se mi, da bi bil dopisnik „svoje visoko spoštovanje in srčno hvaležnost“ do Pace-ta bolje skazal, ako bi bil premišljeval vse, kar je Pace za Slovence storil in potem — molčal. Leta 1860. v nekdanje pomnoženo državno svetovalstvo na Dunaji poklican je Pace, bistra glava, kmalu videl, da se vsa Avstrija ne da vstrojiti po enem kopitu, in držal se je one stranke, ki je povdarjala avtonomijo posameznih avstrijskih deželá. Ko je šlo v našem deželnem zboru za preuredbe volitnega reda, brez kterega bi mi Slovenci še dan današnji bili v manjšini, da ne bi si mogli pomagati, je nam, potem ko je dr. Doljak na našo stran stopil, manjkal še en glas za zmago; Pace, pravični mož, nam ga je, vsemu upor, italijanske stranke ukljub, radevoljno dal. Od prvega začetka bilo je že Pace-tovo vodilo, in tega se vedno drži, da to, kar gre Italijanom, gre tudi Slovincem. Le ker je tak mož bil predsednik deželnemu odboru, bilo je mogoče, v prvi deželni urad za Slovence slovenski jezik koj vpeljati, ki je potem kmalu tudi uradni jezik slovenskih županij postal. Slovenci so v deželnem le pravične reči zahtevali; Pace jih je vselej podpiral. V zadnji sesiji je z nami zoper direktne volitve za državni zbor glasoval, kar gotovo ni bilo vladi po všeči. Tudi v materijalnih zadevah so Pacetu Italijani in Slovenci bili vselej enako dragi. Njegova veljavna beseda je vsak čas veliko pripomogla, da smo mi za naše ceste in druge potrebe marsikako zdatno pomoč dobili. Za železnico po Sočki dolini ni lahko kdo bolj vnet kakor Pace, ki je bil prvosednik posebnega odbora vstanovljenega za to železnico, in ki je lansko leto peljal deputacijo goriških veljakov k cesarju, da bi za-njo prosili. Z eno besedo, že 9 let skrbi Pace v deželnem zboru za nas, in skrbi tako, da je zaradi Slovencev, ki jim je hotel biti pravičen, ob vso popularnost pri svojih rojakih prišel, tako, da ga Italijani nočejo več v deželni zbor voliti. „Narodov“ dopisnik imenuje Pace-ta vladnega moža, dvomi torej nad njegovim značajem. Kdo pa je ta dopisnik? Jaz bi rad privoščil njemu le nekoliko od Pace-tovega značaja. On zameta Paceta ker je Italijan. Pa kdo naših Slovencev je za nas več storil, in kdo misli, da bo v stanu prihodnjič za nas več storiti, ko Pace? Naj se oglasi! Italijani nočejo več voliti Pace-ta, ker je tudi za Slovence skrbel, in Slovenci bi morali po dopisnikovem svetu Pace-tu vedno hvaležnost v srcu ohraniti, pa z Italijani potegniti in Pace-ta, pravičnega glavarja, iz deželnega zbora pahniti ter položiti osodo Slovencev v roke novega glavarja, ki ga še ne poznamo! Kam vendar zabredejo naši prebrisani „neodvisni“ politikarji! Sram jih bodi, ki hočejo tako za blagostanje Slovencev skrbeti.

Winkler.

Iz Gorice 7. junija. — 2. dan t. m. je društvo „Soča“ imelo sejo zarad volitve deželnih poslancev, izvoljeni so bili sledeči kandidatje: Za Kras dr. Abram